

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzARB muammolari

8/S-son (4-jild)

2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

Nº S/8 (4) - 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti.

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Xolikulov Axmadjon Boymahamatovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Milliy Universiteti.

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanova – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent moliya instituti;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Bojxonha instituti;

Xojayev Azizzon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Farg'ona politexnika instituti

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b, Toshkent moliya instituti;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

G'aybullayev Otobek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori, "Tashkent International University of Education" xalqaro universiteti;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent, Jizzax pedagogika instituti;

O'rroqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent, Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasi mudiri;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat universiteti.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hasanov Shawkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Samarqand davlat universiteti;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b., Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori (PhD), O'zbekiston Respublikasi

Sudyalar oliv kengashi huzuridagi Sudyalar oliv maktabi;

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi, Toshkent davlat yuridik universiteti;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti huzuridagi pedagogik kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Qarshi davlat universiteti;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori, Iqtisodiyot va pedagogika universiteti;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti;

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti.

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasi mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD), Samarkand viloyat IIB Tibbiyot bo'limi psixologik xizmat boshlig'i.

22.00.00- SOTSILOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti; Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islam akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich – siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich – siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

"Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzARB muammolari" elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: "SCIENCEPROBLEMS TEAM"
mas'uliyati cheklangan jamiyatি

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi,
70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING

DOLZARB MUAMMOLARI

4-jild, 8-maxsus son (Oktyabr, 2024). - 240 bet.

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

Maxmudov Bexzod Xamidovich

QORAXONIYLAR DAVLATINI XRONOLOGIK DAVRIGA OID FIKR-MULOHAZALAR 9-15

Yakubov O'tkir Shermamatovich

SOVET HOKIMIYATINING O'ZBEKISTONDA JAMOALASHTIRISH SIYOSATI VA

DEMOGRAFIK JARAYONLAR 16-20

Aхмедова Дилафруз Ҳусан қизи

МАКТУБЛАРДА ҚЎҚОН-ХИВА ХОНЛИКЛАРИ МУНОСАБАТЛАРИНИНГ

АКС ЭТИШИ (XIX ACP) 21-27

Xudayberdiyev Utkir Toshmuradovich

SOVET HOKIMIYATI YILLARIDA SURXON VOHASI IQTISODIY HAYOTIDA TEMIR YO'LLARNING
O'RNI 28-32

Mo'minov Xusanboy Madaminjonovich, Bo'ronov Ismoiljon A'zamjon o'g'li

KITOBAT SAN'ATI 33-36

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

Abdullaev Altinbek Янгибаевич, Masharipov Ozod

ҚАЙТА ИШЛАШ КОРХОНАЛАРИДА КОМПЛЕКС ИШЛАБ ЧИҚАРИШ

ХИСОБИННИНГ МЕТОДОЛОГИЯСИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ 37-51

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Rajabov Alisher Shavkatovich

MIRBOBO NAQSHBANDIY YASHAGAN DAVRDAGI IJTIMOIY VA

MA'NAVIY MUHIT 52-55

Saidkulov Nuriddin Akramkulovich

BARQARORLIK MASALALARI: MUAMMOLAR, TALQINLAR VA YECHIMLAR 56-60

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

Джалилова Сарварой Мехрояновна

ХАРАКТЕРНЫЕ ЧЕРТЫ СЕМАНТИКИ ЦВЕТА В ФРАЗЕОЛОГИИ

УЗБЕКСКОГО ЯЗЫКА 61-66

Mirzakamolova Sadoqatxon Sayidaxmadovna,

SIYOSIY NUTQDA SAMIMIYLIK 67-72

Saidova Nodira Djahangirovna,

INGLIZ TILIDAGI YONG'IN XAVFSIZLIGIGA OID ATAMALARNI TASNIFFLASH 73-77

Sulaymonov Bobir

ZAMONAVIY LUG'ATSHUNOSLIK YO'NALISHLARI VA TERMINOLOGIYASI 78-83

Faxriddinova Dilfuza

TABRIK NUTQIY AKTI HAQIDA 84-87

Xusainova Zebo Ikramovna

RUS, INGLIZ TILI MADANIYATINI TASHUVCHILARINING DIALOGIDA NUTQ ETIKETINING PRAGMATIK VA KOMMUNIKATIV XUSUSIYATLARNING NAMOYON BO'LISHI 88-94

Karimova Vasila Vahobovna

"GENDER" – UMUMILMIY VA LINGVISTIK KATEGORIYA 95-99

12.00.00 - YURIDIK FANLAR

Фазилов Фарход Маратович

АНАЛИЗ ВОПРОСОВ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ ЛЕГАЛИЗАЦИИ ПРЕСТУПНЫХ ДОХОДОВ В НЕКОТОРЫХ ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАНАХ 100-112

Bobomurodov Farxod Boymurotovich

TEZKOR-QIDIRUV FAOLIYATIDA INSON HUQUQLARI, ERKINLIKHLARI VA QONUNIY MANFAATLARINI HUQUQIY TA'MINLASHNING RETROSPEKTIV TAHLILI 113-123

Халиқулов Комолиддин Носирович

ХОРИЖИЙ ДАВЛАТ СУДЛАРИНИНГ ҚАРОРЛАРИНИ ТАН ОЛИШ ВА ИЖРО ЭТИШДА ДАВЛАТ СУВЕRENитети МАСАЛАЛАРИ 124-129

Салимова Диёрахон Бахтиёржон кизи

ЛИЦА, ОСУЩЕСТВЛЯЮЩИЕ ВОЗДУШНУЮ ПЕРЕВОЗКУ ПО ДОГОВОРУ ВОЗДУШНОЙ ПЕРЕВОЗКИ 130-135

Очилов Шермат Рашидович

ТЕРРОРИЗМГА ҚАРШИ КУРАШДА ХАЛҚАРО-ХУҚУҚИЙ МЕХАНИЗМЛАРНИНГ ЭВОЛЮЦИЯСИ ВА САМАРАДОРЛИГИ: ЗАМОНАВИЙ ЁНДАШУВЛАР ВА ИСТИҚБОЛЛАР ТАҲЛИЛИ 136-149

Abdullayeva Nodira Odil qizi

OILAVIY (MAISHIY) ZO'RAVONLIK DAN HIMoyalash HUQUQINING IJTIMOIY-HUQUQIY TUSHUNCHASI VA MANBALARI 150-156

Одилов Муҳаммадрашодхон

КОРРУПЦИЯВИЙ ЖИНОЯТЛАР ОБЪЕКТИ ҲАҚИДА АЙРИМ МУЛОҲАЗАЛАР 157-161

Ҳасанов Муҳридин Ўроқбой ўғли

МЕҲНАТ ОРГАНЛАРИДА КОРРУПЦИЯГА ОИД ҲУҚУҚБУЗАРЛИКЛАРНИ БАРТАРАФ ҚИЛИШ БЎЙИЧА НОРМАТИВ-ХУҚУҚИЙ ҲУЖЖАТЛАР ТАҲЛИЛИ 162-170

Rahmonov Jaloliddin

XXI ASRDA INVESTORLAR HUQUQLARINI HIMOYA QILISHNING RIVOJLANISHI: DAVLAT SUVERENITETI VA INVESTORLAR MANFAATLARINI MUVOZANATLASH 171-176

Камилов Ойбек Ҳамиджонович

Глобальные тенденции студенческой мобильности в контексте теорий миграционных исследований 177-182

Азизов Ниғмонжон Пардаевич, Абдуллаев Гайратбек Гайбуллаевич

МАНУ ҚОНУНЛАРИДА ЖИНОЯТ ВА ЖАЗО МАСАЛАЛАРИНИНГ ИФОДАЛАНИШИ 183-187

13.00.00 - PEDAGOGIKA FANLARI

Абутова Зульфия Жадигеровна

ПРИМЕНЕНИЕ ПЛАТФОРМЫ КАНООТ! В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ: ПЛЮСЫ И МИНУСЫ 188-195

<i>Ниязова Регина Рустамовна</i>	
ПОСТРОЕНИЕ УЧЕБНО-ТРЕНИРОВОЧНОГО ПРОЦЕССА ТРИАТЛОНИСТОВ НА ЭТАПЕ СПОРТИВНОГО СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ В ГОДИЧНОМ ЦИКЛЕ ПОДГОТОВКИ	196-202
<i>Jabborova Dilafro'z Ismatullo qizi</i>	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALARING ESP TALABALARI YOZUV KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISHGA TA'SIRI	203-206
<i>Tursunov Adizjon Nurali o'g'li</i>	
BO'LAJAK FIZIKA O'QITUVCHILARINING METODIK KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH DARAJALARI VA BAHOLASH MEZONLARI	207-212
<i>Naimova Durdona Soxibovna</i>	
YANGI O'ZBEKISTONDA KO'ZI OJIZ VA ZAIF KO'RUVCHI BOLALAR TA'LIM TIZIMI	213-217
<i>Hamroyeva Sevara Nasriddinovna, Izbosarov Baxriddin Faxriddinovich</i>	
"BO'LAJAK FIZIKA O'QITUVCHILARINI STEM TA'LIMI DASTURI ORQALI O'QITISHDA EKSPERIMENT VA NAZARIY ASOSLARDAN FOYDALANIB O'QITISH METODIKASI" (MOLEKULALARNI TEZLIKLER BO'YICHA TAQSIMOTI" MAVZUSI MISOLIDA)	218-222
<i>Shotemirov Sanjar Xolmo'min o'g'l</i>	
SHAXS NUTQIY FAOLIYATINING PEDAGOGIK VA METODOLOGIK TAHLILI	223-227
<i>Мустафоева Дурдона Асиловна</i>	
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ РАЗВИТИЯ УПРАВЛЕНЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СПЕЦИАЛИСТОВ НА ОСНОВЕ КЛАСТЕРНОГО ПОДХОДА	228-234
<i>Xoliqova Nargiza Abduvaliyevna</i>	
TALABALARING TEXNIK KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH ASOSLARI	235-239

Received: 10 October 2024

Accepted: 15 October 2024

Published: 25 October 2024

Article / Original Paper

ANALYSIS OF REGULATORY DOCUMENTS ON THE ELIMINATION OF CRIMES RELATED TO CORRUPTION IN LABOR AUTHORITIES

Khasanov Muhriddin Urokboy uglify,
Doctoral student at the Academy of
Law Enforcement Agencies
E-mail: state_ma@bk.ru

Abstract. Today, eradication of corruption in government agencies is becoming more relevant than ever. Among them, a special place is occupied by corruption offenses committed in labor agencies, and the article also covers the issues of eliminating cases of corruption committed in this system today. In this case, the goal is to clarify the topic based on regulatory legal documents related to this area, especially in the field of eliminating cases of corruption in labor agencies.

Keywords: corruption, labor agencies, preventive measures, personnel rotation, labor protection, public control.

МЕҲНАТ ОРГАНЛАРИДА КОРРУПЦИЯГА ОИД ҲУҚУҚБУЗАРЛИКЛАРНИ БАРТАРАФ ҚИЛИШ БҮЙИЧА НОРМАТИВ-ҲУҚУҚИЙ ҲУЖЖАТЛАР ТАҲЛИЛИ

Ҳасанов Муҳридин Ўроқбой ўғли,
Ҳуқуқни муҳофаза қилиш академияси докторанти

Аннотация. Бугунги кунда давлат органларида содир қилинадиган коррупциявий ҳолатларни бартараф этиш ҳар доимгидан ҳам долзарб аҳамият касб этмоқда. Улар орасида меҳнат органларида содир қилинадиган коррупциявий ҳуқуқбузарликлар ўзига хос ўринга эга бўлиб, бугунги кунда ушбу тизимда содир қилинадиган коррупция ҳолатларини бартараф этиш масалалари мақолада ёритиб берилган. Бунда айниқса, меҳнат органларида коррупциявий ҳолатларни бартараф қилишда соҳага оид норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар асосида мавзуни ёритиб бериш мақсад қилинган.

Калит сўзлар: коррупция, меҳнат органлари, превентив чоралар, ходимлар ротацияси, меҳнатни муҳофаза қилиш, жамоатчилик назорати.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4SI8Y2024N23>

Ўзбекистон Республикасининг 2017 йил 3 январдаги «Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида»ги Конунига асосан, коррупцияга қарши курашиш соҳасидаги давлат сиёсати давлат дастурлари ва бошқа дастурлар асосида амалга оширилиши белгиланган. Ўзбекистон Президентининг 2017 йил 2 февралдаги Қарори билан **2017-2018 йилларда** коррупцияга қарши курашиш бўйича **биринчи Давлат дастури** [6] қабул қилиниб, унинг ижроси амалга оширилган.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йилнинг 27 майдаги “Ўзбекистон Республикасида коррупцияга қарши курашиш тизимини янада

такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармони билан **2019-2020 йилларда** коррупцияга қарши курашиш бўйича **иккинчи Давлат дастури** [6;] тасдиқланган.

2021 йил 6 июль куни Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Коррупцияга қарши муросасиз муносабатда бўлиш муҳитини яратиш, давлат ва жамият бошқарувида коррупциявий омилларни кескин камайтириш ва бунда жамоатчилик иштирокини кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармони билан **2021-2022 йилларда** коррупцияга қарши курашиш бўйича **учинчи Давлат дастури** [6;] тасдиқланган.

«Ўзбекистон – 2030» стратегиясида белгиланган вазифаларни амалга ошириш мақсадида **Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023 йил 27 ноябрида "Коррупцияга қарши курашиш тизимини янада такомиллаштириш ҳамда давлат органлари ва ташкилотлари фаолияти устидан жамоатчилик назорати тизими самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги ПФ-200-сон Фармони билан Коррупцияга қарши курашиш бўйича **2023-2024 йилларга** мўлжалланган **тўртинчи Давлат дастури** тасдиқланди [6;].**

Давлат дастурлари ва бошқа дастурлар қонуннинг қоидалари самарали ижро этилишини таъминлаш, коррупциянинг ҳолати ҳамда тенденцияларидан келиб чиқсан ҳолда коррупцияга қарши курашиш бўйича комплекс ва тизимли чора-тадбирлар кўриш мақсадида ишлаб чиқилади ҳамда амалга оширилади [5].

Масалан, **Халқаро рейтинг ва индекслар билан ишлаш бўйича республика кенгаши йиғилишининг 2024 йил 27 мартағи 13-сонли баённомаси** билан тасдиқланган "**Ўзбекистон Республикасининг ижтимоий-иктисодий соҳага оид устувор халқаро рейтинг ва индекслардаги ўрнини яхшилаш бўйича 2024-йилга мўлжалланган чора-тадбирлар дастурида**" Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирлиги соҳага оид бир қатор вазифаларни амалга оширишга масъул этиб белгиланган [4;5-6;].

Шундан келиб чиқиб, ижтимоий-иктисодий соҳада коррупциявий ҳолатларни қисқартириш мақсадида вазирликка:

Иктиносидий эркинлик индексининг "Ишчи кучининг иштирок этиш коеффициенти" субиндикаторини яхшилаш мақсадида аҳолининг эҳтиёжманд қатламлари бандлигига кўмаклашиш;

даромадли меҳнат билан банд бўлмаган аҳолига, хусусан ёшлар ва хотин-қизларнинг бандлигига кўмаклашиш;

аҳолини, айниқса, камбағал оилаларнинг тадбиркорлик, касаначилик, ҳунармандчilik фаолиятини рағбатлантиришга субсидиялар ажратиш;

"Илм-фанга асосланган соҳаларда бандлик" субиндикаторини шакллантиришда маълумотларни хорижий ташкилотларга етказиш чораларини кўриш;

тегишли маълумотларни Халқаро меҳнат ташкилоти тавсиялари ва талабари асосида шакллантириш;

мамлакатда уюшмаларга бирлашиш ҳукуқини таъминлашга қаратилган амалий чораларни кўриш ва биринчи навбатда касаба уюшмалари фаолиятини такомиллаштириш доирасида касаба уюшмаларини ташкил этишга қўйилган талабларни қисқартириш вазифалари юклатилган.

Бундан ташқари, **Халқаро рейтинг ва индекслар билан ишлаш бўйича республика кенгаши баённомаси билан тасдиқланган “Ўзбекистон Республикасининг сиёсий-хуқуқий соҳага оид халқаро рейтинг ва индекслардаги ўрнини яхшилаш бўйича 2024 йилга мўлжалланган чора-тадбирлар дастури” [4;5-б.] талабларини бажариш мақсадида Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирлиги сиёсий-хуқуқий соҳада коррупциявий ҳолатларини бартараф этиш мақсадида қўйидаги вазифаларни амалга ошириш белгиланган:**

аҳолини иш билан таъминлашнинг прогрессив шаклларини ривожлантириш орқали бандликни таъминлаш ва тадбиркорлик субъектлари учун имкониятлар яратиш;

аутстаффинг хизматлари кўрсатиш тартиби ва аутстаффинг хизматлари кўрсатиш тўғрисидаги шартномалар бўйича бажарилишига йўл қўйилмайдиган ишлар турларининг рўйхати кўрсатилган Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қарори лойиҳасини ишлаб чиқиш;

муносаб мөхнат шароитларини яратиш ва мөхнат қонунчилигини такомиллаштириш;

мөхнат фаолияти жараёнида ишчиларнинг соғлиги ва ҳаётини сақлаш устуворлиги, иш жойларида мөхнат шароитларининг мөхнатни муҳофаза қилиш талабларига мувофиқлиги, ишчилар соғлигининг ёмонлашиши, ишлаб чиқаришда жароҳатланиш, касб касаллигига чалиниш ҳолатларнинг олдини олиш бўйича изчил ва узлуксиз чора-тадбирларни амалга ошириш, шу жумладан касбий таваккалчилик хавфларни бошқариш, шу жумладан иш жойларини лойиҳалаш орқали, ускуналар, асбоблар, хом ашё ва материалларни, шахсий ва жамоавий ҳимоя воситаларини танлаш, ишлаб чиқариш ва технологик жараёнларни лойиҳалашни қамраб олган Мөхнатни муҳофаза қилишни бошқариш тизимини (ММБТ) жорий этиш.

Мазкур ҳужжатларда қўйилган мақсад ва вазифалардан келиб чиқиб барча давлат бошқарув органлари, шу ўринда “Ўзбекистон Республикаси Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирлигида ҳам бир қатор амалий ва ташкилий-хуқуқий ишлар амалга оширилди.

Жумладан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 31 декабрдаги “Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва мөхнат муносабатлари вазирлиги фаолиятини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 1066-сон Қарорининг 18-бандига асосан, коррупция ва бошқа суиистеъмолликларнинг олдини олиш ва уларга йўл қўймаслик, ходимнинг шахсий ва ишчанлик хусусиятларини, унинг фаолияти самарадорлигини мунтазам ўрганиш, шунингдек малакага ва Инспекция фаолиятининг турли йўналишларида ишлаш тажрибасига эга кадрлар захирасини шакллантириш мақсадида ходимлар ротациясини амалга ошириш белгиланган.

Қарорнинг 35-бандида коррупция ва бошқа суиистеъмолликларнинг олдини олиш ва уларга йўл қўймаслик, ходимнинг шахсий ва иш юзасидан фазилатларини, унинг фаолияти самарадорлигини ўрганиш, шунингдек, Инспекция фаолиятининг турли йўналишларида малака ва иш тажрибасига эга кадрлар захирасини шакллантириш мақсадида ходимлар ротацияси амалга ошириши белгиланган.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 22 ноябрдаги “2022-2023 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистон маъмурий ислоҳотлари дастурини ишлаб чиқиши бўйича ташкилий чора-тадбирлар тўғрисида”ги Ф-5-сон

Фармойишида Давлат органларида коррупциянинг олдини олиш юзасидан вазирлик ва идоралар ҳамда улар таркибига кирадиган ташкилотлар кесимида коррупция авж олган соҳаларда унинг ривожланиш сабаблари ва шартларини ўрганиш асосида ушбу соҳаларнинг ҳар бирига «ташхис қўйиш» ҳамда коррупция омилларини бартараф этиш;

вазирлик ва идоралар ҳамда улар таркибига кирадиган ташкилотларда коррупциянинг олдини олишга доир аниқ чора-тадбирларни ишлаб чиқиши;

вазирлик ва идоралар ҳамда улар таркибига кирадиган ташкилотлар томонидан Давлат бюджети ва халқаро молия институтлари маблағлари ҳисобидан қурилган, реконструкция қилинган, мукаммал таъмирланган ва жиҳозланган бино ва иншоотлар, амалга оширилган харидлар ва хизматлар учун сарфланадиган маблағлардан оқилона, тежамкор ва самарали фойдаланиш, тендер ва танловларни очиқ ва шаффоф ҳолда ўтказиш тизимини янада такомиллаштириш;

коррупцияга қарши курашиш тўғрисидаги қонунчилик ҳужжатларини такомиллаштириш, уларнинг нормаларини аниқ ҳуқуқий механизмлар билан очиб бериш белгиланган [6.]

Ўзбекистон Республикаси Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирлиги раҳбарияти томонидан тизимда коррупциявий ҳолатлар юз беришини аниқлаш ва уларни бартараф этиш бўйича бир қатор амалий чоралар қабул қилиб келинмоқда. Жумладан, 2023 йил 13 сентябрда Вазирлик марказий аппарати бошқарма бошлиқлари, Қорақалпоғистон Республикаси Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазири, Тошкент шаҳар ва ҳудудий Бандлик бош бошқармалари бошлиқлари ва тасарруфий ташкилотлар раҳбарлари иштирокида Ўзбекистон Республикаси Коррупцияга қарши курашиш агентлигининг 2023 йил 5 сентябрдаги 03-07/4260-сонли тақдимномаси муҳокамаси бўлиб ўтди.

Вазир Б.Мусаев раҳбарлигида ўтказилган тадбирда 2022 йилда вазирлик ҳамда унинг қути тизимида коррупцияга қарши курашиш ва унинг олдини олиш борасида амалга оширилган ишларнинг аҳволи, шунингдек бандлик ва меҳнат муносабатлари соҳаларида содир этилган коррупциявий ҳуқуқбузарликлар сабаблари муҳокама қилинди.

Вазирлиқда коррупцияга қарши ички назорат тузилмаси фаолиятининг самарали ташкил этилиши ва тузилманинг коррупцияга қарши курашиш борасида 2020 йилда бешта йўналиш, 19 та банддан иборат коррупцияга қарши курашиш ҳамда унинг олдини олиш бўйича “Йўл ҳаритаси” тасдиқланиб ижроси таъминланганлигини, Вазирлик марказий аппаратида 2 та штат бирлигидан иборат коррупцияга қарши курашиш шўбаси ташкил этилганлигини, коррупцияга қарши курашиш борасида 16 та ички идоравий ҳужжатлар халқаро стандартларга мос равишда ишлаб чиқилганлигини ва бандлик ҳамда меҳнат муносабатлари соҳаларида татбиқ этилганлиги эътироф этилди.

Амалга оширилган ишлар натижасида, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 12 январдаги “Коррупцияга қарши курашиш ишларининг самарадорлигини рейтинг баҳолаш тизимини жорий этиш чора-тадбирлари

тўғрисида"ги ПҚ-81-сонли Қарори талабарини бажариб, вазирликда коррупцияга қарши фаолият самарадорлиги "яхши" (**100 баллдан 81 балл**) баҳоланган [6; 6-7 б.]

2022 йил 15 апрелда Вазирлик томонидан тизимдаги Коррупция хавф-хатарига энг кўп бўлган лавозимлар рўйхати тасдиқланган, унда: Касб-хунарга ўқитишни ташкил этиш ва касбий малакани ривожлантириш департаменти, АБКМ директорлари, Давлат меҳнат инспекциясининг Давлат меҳнат ҳуқуқ инспекторлари, Бандликка кўмаклашиши Давлат жамғармаси маблағларидан самарали ва мақсадли фойдаланиш бошқармаси ва Бошқарма бошлиғи, Кадрлар бошқармаси, Тасарруфий ташкилотлар кадрлар бўлими бошлиқлари, Молиявий назорат бўлими, бўлим бошлиғи, бош мутахассиси, етакчи мутахассис, Бухгалтерия, бўлим бошлиғи, Ишлар бошқармаси, хўжалик ишлар мудири ҳамда Ташқи меҳнат миграцияси ва қайтган меҳнат мигрантларининг реинтеграция дастурлари бошқармаси, бошқарма бошлиғи ҳамда Хусусий бандлик агентниклари раҳбарлари таъкидлаб ўтилган.

Вазирнинг 2023 йил 23 майдаги 60-ИЧ-сон буйруғи билан "**Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирлиги тизимида коррупцияга қарши курашиш тизимининг ҳолати тўғрисидаги ҳисботни шакллантириш ва тақдим этиш бўйича Низоми**" тасдиқланган. Низомга биноан намунавий ҳисботлар шаклари тасдиқланган.

Вазирнинг 2023 йил 20 июлдаги 121-сон буйруғи билан "**Ўзбекистон Республикаси Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирлигининг ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар билан ҳамкорлик қилиш тартиби тўғрисида"ги низоми**" тасдиқланган бўлиб, унда вазирлик соҳадаги қонун хужжатлари талабарига риоя этишнинг назорат қилинишини таъминлаш, аниқланган қонунбузарликларни бартараф этиш, вазирлик ва унинг қуий органлари томонидан ўтказилган назорат тадбирлари натижаларига кўра, хужжатларни расмийлаштириш ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга тақдим қилиш тартибини, вазирлик ва унинг қуий органлари Ўзбекистон Республикаси Жиноят процессуал кодексининг 322 ва 326-моддаларига мувофиқ назорат тадбирлари натижасига кўра жиноят аломатлари таркиби аниқланган тақдирда бундай материалларни, далолатнома ёки маълумотларни тегишли мансабдор шахсларнинг ҳаракатларига ҳуқуқий баҳо бериш учун ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга юборилиши белгиланган.

Мазкур буйруқقا асосан **Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирлиги, ҳудудий ва тасарруфий ташкилотларга алоқа каналлари орқали коррупциявий хатти-ҳаракатлар тўғрисида келиб тушган хабарларни қабул қилиш ва кўриб чиқиши** регламенти, реестрлар намуналари тасдиқланган.

Давлатимизда ижтимоий соҳада кенг қамровли ислоҳотлар амалга ошириши меҳнат органлари тизимида коррупцияга қарши курашиш вазирлик тизимида коррупцияга қарши курашишнинг самарадорлиги мазкур соҳада узоқ муддатли чоралар қабул қилиниши билан белгиланади [8;56-57 б.]Шунинг учун вазирликда коррупцияга қарши курашишда меҳнат органлари тузилмаларининг фаолиятини мувофиқлаштириш ва ўзаро ҳамкорлигини таъминлаш, коррупцияни келтириб чиқарувчи хавфни баҳолаш ва бошқариш тизимини тартибга солиш мақсадида **Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирлиги тизимида коррупцияга қарши курашиш дастури** қабул қилинган. Унга биноан меҳнат органлари

ходимларининг ҳуқуқий онги ва ҳуқуқий маданиятини юксалтиришга, тизимда коррупцияга нисбатан муросасиз муносабатни шакллантиришга доир чоратадбирларнинг ишлаб чиқилиши ҳамда амалга оширилишини ташкил этиш, коррупцияга оид ҳуқуқбузарликларни аниқлашга, уларни олдини олишга ва чек қўйишга, шунингдек ушбу иллатларга имкон берувчи сабаблар ва шарт-шароитларни бартараф этишга доир чора-тадбирлар самарадорлиги оширилишини таъминлаш, коррупциянинг ҳолати ва тенденциялари тўғрисидаги ахборотни йиғиш ҳамда таҳлил этиш, коррупцияга қарши курашиш тўғрисидаги қонун ҳужжатларини такомиллаштириш ва ушбу соҳадаги ишларни яхшилаш юзасидан таклифлар тайёрлаш, коррупцияга қарши курашиш соҳасида халқаро ҳамкорликни таъминлаш каби вазифалар белгиланган.

Бундан ташқари, ҳуқуқшунос олимлар, жумладан М.Мухаммадиева асосли эътироф этгандек, коррупцияга қарши курашишда жамоатчилик назоратининг ўрни ва аҳамияти мухим.[8;15-176.]

Мазқур соҳадаги илфор хорижий давлатлар тажрибасини инобатга олган ҳолда давлатимизда ҳам Президент Ш.Мирзиёев ташабbusи билан давлат бошқарув органлари ҳузурида Жамоатчилик кенгашлари ташкил этилган.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Давлат органлари ҳузурида жамоатчилик кенгашлари фаолиятини ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 04.07.2018 йилдаги ПҚ-3837-сон қарорига биноан **Вазирнинг 2023 йил 25 апрелдаги 61 ИЧ-сон буйруғига** асосан Вазирлик ҳузуридаги жамоатчилик кенгаши Низоми ва унинг таркиби тасдиқланган. Низомга биноан жамоатчилик кенгашининг асосий вазифалари сифатида:

қабул қилинаётган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларда, қарорларда, шунингдек, давлат, тармоқ ва ҳудудий ривожлантириш дастурларида жамоатчилик манфаатлари ва жамоатчилик фикри ҳисобга олиниши, фуқароларнинг, юридик шахсларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини, жамият манфаатларини ҳимоя қилиш соҳасида қонун ҳужжатлари талаблари ижросини таъминлаш, давлат органи зиммасига юклangan ҳамда ижтимоий ва жамоатчилик манфаатларига дахл қилувчи вазифалар ва функцияларни бажариш, давлат хизматларини кўрсатиш, ижтимоий шериклик доирасида амалга ошириладиган битимлар, шартномалар, лойиҳалар ва дастурларни рўёбга чиқариш бўйича давлат органи ва унинг мансабдор шахсларининг фаолияти устидан жамоатчилик назоратини амалга ошириш кабилар ҳисобланиши белгиланган.

Миллий қонунчилиқда давлат фуқаролик хизматчилари шу ўринда меҳнат органлари ходимлари ҳам коррупциявий ҳуқуқбузарлик содир этганлари учун интизомий, маъмурий ва жиноий жавобгарлик ўрнатилган. [6:]

Бир қатор мутахассислар таъкидлаганидек, давлат органларида коррупциявий ҳуқуқбузарликларнинг бошланиши бевосита ўрнатилган чеклов ва таъқибларга риоя этмаслик билан боғлиқ.

Аксарият учун байрам ва бошқа тадбирларнинг завқли жиҳатларидан бири совға бериш ва олиш бўлса керак. Оила аъзолари, дўсти ва яқинлар, ҳамкасблар бир-бирига, ташкилотлар ходимларига совғалар улашади. Аммо айrim ҳолатларда совғалар коррупциявий жиноятларни ниқоблаш учун восита ҳам бўлиб қолиши мумкин, айниқса,

у мансабдор кишилар, жумладан, давлат хизматчилариға берилган бўлса. Шу боис, давлат хизматчилариға совға бериш билан боғлиқ маҳсус қоидалар белгиланган.

2003 йил 31 октябрдаги БМТ Коррупцияга қарши Конвенциясининг 8-моддасига мувофиқ, “Давлатлар, тегишли ҳолларда ва ўз ички қонунчилигининг асосий тамойиллариға мувофиқ, оммавий мансабдор шахсларни тегишли органлариға, бошқа маълумотлар қатори, оммавий мансабдор шахслар сифатидаги функцияларида манфаатлар тўқнашувини юзага келтириши мумкин бўлган хизматдан ташқари фаолият, машғулотлар, инвестициялар, активлар ҳамда муҳим тухфа ёки нафлар тўғрисида декларацияларни тақдим этишга мажбур қиладиган чора ва тизимларни белгилашга ҳаракат қилиши” белгиланган.[7;77-7 б.]

Шу билан бирга, ўзбекистонлик тадқиқотчи Ш.Х.Турдикулов асосли таъкидлаганидек, соҳага оид миллий ва хорижий тадқиқотларда коррупциянинг олдини олиш, давлат органлари фуқаролик жамияти институтлари билан биргаликда ижтимоий шериклик ва жамоатчилик назорати доирасида коррупциянинг унга қарши курашиш бўйича лойиҳаларни амалга ошириш, қонун ҳужжатларининг коррупцияга қарши экспертизасини амалга ошириш, аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтоҷ қатламлари, шу жумладан ногиронлиги бўлган шахслар, кам таъминланган оилалар, хотин-қизлар ва ёшларга нисбатан коррупцияга қарши курашиш ва унинг олдини олиш бўйича турли чора-тадбирларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш, фуқаролик жамияти институтларини коррупцияга қарши курашиш чора-тадбирларини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш жараёнига жалб этиш каби масалалар ўта муҳим ҳисобланади.[5; 63-66 б.]

Шу боис, ҳар бир давлат коррупцияга қарши курашиш борасида ўзининг миллий тизимини такомиллаштириб бормоқда. Ўзбекистонда ҳам мазкур йўналишга алоҳида аҳамият берилмоқда. Мисол тариқасида, миллий даражада мансабдор шахсларнинг хатти-ҳаракатлари устидан жамоатчилик назорати тизимини ривожлантириш масалаларига алоҳида эътибор қаратилишини кўрсатишимиз мумкин. [4; 55-57 б.]

Жумладан, Ўзбекистон Республикасининг “Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида”ги Қонунининг 14-15-моддалари фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органларининг, нодавлат нотижорат ташкилотларининг, оммавий ахборот воситаларининг ва фуқароларнинг коррупцияга қарши курашишда иштирок этишини ҳуқуқий асосларини шакллантиради.

Ўзбекистон Республикаси “Жамоатчилик назорати тўғрисида”ги Қонунининг 6-моддаси жамоатчилик назоратининг асосий шакллари сифатида: давлат органлариға мурожаатлар ва сўровлар, давлат органларининг очиқ ҳайъат мажлисларида иштирок этиш, жамоатчилик муҳокамаси, жамоатчилик эшитуви, жамоатчилик мониторинги, жамоатчилик экспертизаси, жамоатчилик фикрини ўрганиш, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари томонидан давлат органлари мансабдор шахсларининг ҳисботлари ва ахборотини эшитиш ва бошқаларни белгилайди.

Бундан ташқари, давлат раҳбарининг бир қатор фармон ва қарорларида фуқаролик жамияти институтларини коррупцияни олдини олиш, коррупцияга қарши курашиш жараёнида фуқаролик жамияти институтларининг иштирокини кенгайтириш, давлат органлари ва уларнинг мансабдор шахслари қонунга хилоф

ҳаракатларни назорат қилиш каби тизимни такомиллаштириш юзасидан кўрсатмалар берилган.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 27.11.2023 йилдаги “Коррупцияга қарши курашиш тизимини янада такомиллаштириш ҳамда давлат органлари ва ташкилотлари фаолияти устидан жамоатчилик назорати тизими самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида ПФ-200-сон Фармони билан тасдиқланган “Коррупцияга қарши курашиш бўйича 2023-2024 йилларга мўлжалланган Давлат дастурининг” 22-банди “Коррупцияга қарши курашишда фуқаролик жамияти институтлари, нодавлат нотижорат ташкилотлари ва оммавий ахборот воситаларининг ролини оширишни” [2; 16-17 б.] назарда тутади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 04.07.2018 йилдаги “Давлат органлари ҳузурида жамоатчилик кенгашлари фаолиятини ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3837-сон қарорида мазкур тузилмаларнинг асосий вазифаларидан бири сифатида “давлат органи фаолиятида коррупцияга қарши курашиш соҳасидаги давлат дастурлари ва бошқа дастурларни ишлаб чиқиш ҳамда амалга оширишда иштирок этиш, коррупцияга қарши курашиш бўйича олиб борилган ишлар устидан мониторинг ва таҳлил ўтказиш, шунингдек, уларнинг натижалари бўйича таклифлар тайёрлашни” белгилайди. [1; 13-14 б.].

Хулоса қилиб айтадиган бўлсак **Фуқаролик жамияти институтлари (вазирлик ҳузуридаги Жамоатчилик Кенгаши, фуқароларни ўзини ўзи бошқариш органлари, нодавлат нотижорат ташкилотлари, оммавий ахборот воситалари)** Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирлигида коррупциявий ҳолатларни қўйидаги қўринишда: коррупцияга қарши курашиш тўғрисидаги қонунчиликнинг ижро этилиши устидан жамоатчилик назоратини амалга ошириш, аҳоли ва бевосита фуқароларнинг вазирликдаги муҳит, тизимдаги мансабдор шахсларнинг қонунчиликка риоя қилмаслиги, коррупциявий ҳаракатлар содир этилиши, ходимларнинг касбий одоб-ахлоқ нормаларини поймол қилиши тўғрисидаги маълумотларни ўрганиш асосида аниқлашга қўмаклашадилар.

Адабиётлар/Литература/References:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 04.07.2018 йилдаги ПҚ-3837-сон Қарори// Қонунчилик маълумотлари миллий базаси, 15.06.2022 й., 06/22/154/0524-сон; 13.04.2023 й., 06/23/49/0210-сон
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 27.11.2023 йилдаги “Коррупцияга қарши курашиш тизимини янада такомиллаштириш ҳамда давлат органлари ва ташкилотлари фаолияти устидан жамоатчилик назорати тизими самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида ПФ-200-сон Фармони //Қонунчилик маълумотлари миллий базаси, 28.11.2023 й., 06/23/200/0896-сон
3. Ўзбекистон Республикасининг “Жамоатчилик назорати тўғрисида”ги Қонуни//Қонунчилик маълумотлари миллий базаси, 21.04.2021 й., 03/21/683/0375-сон
4. Фуқаролик жамияти асослари: ўқув қўлланма/ А. Жалилов, У. Муҳаммадиев, Қ. Жўраев ва бошқ.— Тошкент, 2015, 264 б.
5. Турдикулов Ш.Х. Янги Ўзбекистонда коррупцияга қарши кураш соҳасида жамоатчилик назорати// <https://scientists.uz/uploads/conferences/0013/M-34.pdf>
6. <https://lex.uz/docs/4875784>
7. 2003 йил 31 октябрдаги БМТ Коррупцияга қарши Конвенцияси

8. Мухаммадиева М.Я. Коррупцияга қарши курашишда фуқаролик жамияти институтларининг ролини оширишнинг ташкилий-хуқуқий масалалари. ю.ф.д. бўйича фалсафа доктори (PhD) диссертация автореферати. –Т.: Ўзбекистон Республикаси хуқуқни муҳофаза қилиш академияси 2023.-46 б.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

Nº S/8 (4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

**“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb
muammolari” elektron jurnali 2020-yil
6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan
davlat ro’yxatiga olingan.**

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy
tumani, Kichik Beshyog’och ko’chasi,
70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog’lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).